

Сергій Куценко,
кандидат педагогічних наук,
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини

**ІНТЕРКУЛЬТУРНЕ ВИХОВАННЯ
МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ХОРЕОГРАФІЇ НА ЗАНЯТТЯХ
НАРОДНОГО АМАТОРСЬКОГО АНСАМБЛЮ
НАРОДНОГО ТАНЦЮ «ЯВОРИНА»**

Ключові слова: інтеркультурне виховання, майбутній вчитель хореографії, ансамбль народного танцю, хореографічна культура, культурний прогрес, інтеркультурний діалог

Нинішні соціокультурні зміни в яких відбувається виховання української молоді докорінно переформовують зміст та завдання хореографічної освіти у вищому навчальному закладі, що спонукає до пошуку шляхів, які відповідали б сучасним реаліям освітнього процесу майбутніх учителів хореографії. У той же час у зв'язку з різкою інтенсифікацією світового розвитку, яка обумовлена, в першу чергу, темпами трансформації інформаційних технологій, одним із варіантів вирішення цієї проблеми могла б стати глобалізація культури, що розуміється як єдність різноманіття, плюралізм культурних форм у рамках культурного простору. Саме тому, виховання у студентів світобачення орієнтованого на творчу комунікацію у полінаціональному суспільстві, – одне із важливих завдань сучасної хореографічної освіти.

Аспекти інтеркультурного виховання розглядалися значною плеядою науковців у контексті соціалізації в полікультурному суспільстві (О. Бобловський, І. Сидоренко), у процесі підготовки майбутнього вчителя (І. Баранцова, О. Бондаренко), у позакласній роботі загальноосвітньої школи (П. Кендзьор, О. Мілютіна), у рамках музичної та хореографічної освіти (М. Колесник, В. Левенець, Г. Ніколаї, Т. Повалій) та ін. Відтак, актуальною постає проблема інтеркультурного виховання майбутнього вчителя хореографії у контексті вивчення народного хореографічного мистецтва.

Сутність інтеркультурного виховання, зазначає професор Г. Ніколаї, полягає «у стимулюванні особистості до пізнання й розуміння себе, рідної культури, свого коріння, що органічно поєднується з умінням не замикатись у сфері власних цінностей, а прагнути відкрити та зрозуміти іншого в контексті культурних традицій його народу» [1, с. 40].

Досліджуючи інтеркультурне виховання як фактор соціалізації в полікультурному суспільстві І. Сидоренко зазначає, що визнаючи існування інших культур та поважаючи їх відмінності, ми не зрікаємося своєї культурної ідентичності. Намагання зрозуміти іншого – означає руйнувати стереотипи, не заперечуючи і не знищуючи відмінностей. Таким чином, наголошує науковець, на школу та на інші освітні інститути покладається важлива роль – сприяти соціалізації дитини, враховуючи інтеркультурність сучасного соціального простору [2, с. 114–115].

Ми вважаємо, що інтеркультурне виховання є процесом освоєння підростаючим поколінням етнічної, загальнонаціональної і світової культури з метою духовного збагачення, розвитку національної свідомості, формування готовності і вміння жити в багатокультурному поліетнічному середовищі, представленому системою культурних цінностей.

Народно-сценічний танець є величезним пластом явищ духовної культури народів світу, і водночас, засобом інтеркультурного виховання, значення якого переоцінити неможливо. Його основним покликанням є виховання кращих рис особистості та культурний розвиток суспільства в цілому. Народний танець є колективною творчою діяльністю, в якій відбивається життя, педагогічна мудрість, естетичні ідеали. Він є однією з основ світової духовної культури, джерелом національної самосвідомості.

Вивчення хореографічно-педагогічних традицій народів світу закономірно призводить до важливого висновку: прогресивні ідеї і досвід народної педагогіки, в першу чергу, традиції виховання, показують, що всі народи великі та геніальні. Всі вони мають високу естетичну культуру і мають

у своєму розпорядженні величезні можливості інтеркультурного діалогу молоді через хореографічне мистецтво.

Вивчення хореографічного спадку народів світу у процесі занять народного аматорського ансамблю народного танцю «Яворина» Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини спрямоване на досягнення і виконавське втілення художнього задуму, а також ставить собі за мету не тільки розвиток у студентів виконавських навичок, але, перш за все – формування ідейного та морального обличчя нації.

Концепція творчої та виховної роботи ансамблю танцю «Яворина» полягає в: оновленні засобів та прийомів виховання хореографічної культури студентів; виявленні і впровадженні нових педагогічних технологій та ефективних форм і методів роботи зі студентами; всебічному гармонійному розвитку кожного студента як особистості, шляхом розкриття його потенційних можливостей; розвитку індивідуальних здібностей студентів, талантів та забезпечення умов їх творчої самореалізації; забезпеченні високої художньо-естетичної освіченості і вихованості; формуванні особистісно-ціннісного ставлення до мистецтва, високих моральних якостей громадянина України.

Сучасний стан хореографічного репертуару означеного колективу обумовлено виховними завданнями впливу народного танцю на духовний світ студентів. Підбір репертуару визначається педагогічною доцільністю – необхідністю вдосконалювати ті чи інші професійні якості з метою гармонійного розвитку особистості майбутнього педагога-хореографа.

Основу репертуару ансамблю «Яворина» становлять постановки як українських танців, так і танців інших народів світу, серед яких: вокально-хореографічна композиція «Привітальна», українські народні танці «Їхали козаки», «Якось на ярмарці», «Дівочий козачок», «Гопак», жартівливий танець «Як козаки куліш варили», гуцульські танці «Гонивітер», «Гуцулка», хореографічна композиція «Українські самоцвіти», турецький народний танець «Халай», єврейський танець «Давайте познайомимось», російський народний танець «Молодичка», польський народний танець «Краков'як», молдавські

народні танці «Весняна Хора», «Молдавеняска», угорський народний танець «Чардаш», естонський народний танець «Полька через ножку» та ін.

Основними дидактичними принципами у процесі вивчення вищезазначених танців з вектором на інтеркультурне виховання молоді є історизм, наочність та принцип зв'язку народного танцю з життям і традиціями народу. Комплексне вирішення виховних завдань здійснюється через художньо-емоційний, естетичний, моральний та духовний зміст хореографічних творів.

У ході роботи над хореографічним твором велике значення має історичний аспект, де студенти ознайомлюються з історико-культурними подіями, характерними для певного народу. Принцип наочності в процесі навчання і освоєння емоційно-художнього і технічного змісту хореографічного твору також має важливе місце. Говорячи про наочність, необхідно враховувати перегляд та аналіз хореографічних композицій народів світу, а також демонстрацію самим педагогом певних елементів хореографічного тексту.

Принцип зв'язку народного танцю з життям та традиціями проявляється на всіх етапах вивчення народного танцю завдяки широкому виконавському репертуару, що дає можливість проникати в образну сферу різних життєвих явищ. Розмірковуючи про функції традицій, зокрема хореографічних, варто відзначити функцію акумуляції і передачі соціального досвіду новим поколінням. Серед інших функцій традицій важливі та тісно пов'язані між собою – регулятивна, нормативна, творча та функція соціалізації. Нормативна функція, або інакше функція орієнтування на певні цінності, дотримання правильних форм поведінки. В силу свого нормативного характеру традиція сприяє регулюванню в суспільстві відносин між людьми. Творча функція, характеризується створенням в соціально-культурному просторі естетично організованого творчого поля діяльності. Не менш важлива і виконувана традиціями функція – соціалізації, яка полягає у включенні студентів в систему соціальних цінностей, сприйнятті традицій свого народу.

Отже, сучасний етап інтеркультурного розвитку нашого суспільства характеризується активізацією процесів духовного оновлення та культурного прогресу. Саме культурний рівень людей є основою розвитку суспільства. Це визначає зростаючу роль інтеркультурного виховання майбутнього вчителя хореографії, посилення уваги до різних сторін інтеркультурного діалогу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ніколаї Г. Ю. Інтеркультурний вимір наукового музично-педагогічного простору в Польщі та Україні / Г. Ю. Ніколаї // Часопис мистецької освіти : зб. наук. праць. – Харків : ХНПУ імені Сковороди, 2013. – С. 35–41.
2. Сидоренко І. Г. Інтеркультурне виховання як фактор соціалізації в полікультурному суспільстві / І. Г. Сидоренко // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2015. – Вип. 228. – С. 111–116.